

УДК 811.111'276.6

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-207-7>

ОПАНУВАННЯ АВІАЦІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ВИСОКОГО РІВНЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ

THE PROCESS OF AVIATION ENGLISH STUDY FOR DEVELOPING HIGH-LEVEL INTERCULTURAL TOLERANCE

Глуховська М.С.,
orcid.org/0000-0001-6533-3015

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри авіаційної англійської мови

Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Стаття присвячена вивченню формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі опанування авіаційної англійської мови за допомогою сучасних психолого-педагогічних технологій. З урахуванням зростаючої глобалізації й інтернаціоналізації авіаційної індустрії здатність ефективно спілкуватися із представниками різних культур стає ключовою компетенцією для фахівців авіаційної галузі. Авторка аналізує вплив міжкультурного виміру на навчальний процес і визначає ключові складники високої міжкультурної толерантності. У статті досліджуються сучасні педагогічні методи та психологічні підходи, спрямовані на формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців авіаційної галузі, котрі вивчають авіаційну англійську мову.

Проаналізувавши основні психолого-педагогічні технології формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі опанування авіаційної англійської мови, авторка наводить техніку навчання, приклади використання і застосування результатів навчання відповідно до кожної зазначеної технології. Запропоноване використання інтерактивних технологій навчання, таких як рольові ігри, ситуаційні вправи та групові проекти для сприяння розвитку міжкультурних навичок і сприйняття культурних відмінностей. Також обговорюється важливість використання аутентичних матеріалів і мультимедійних ресурсів, які дозволяють майбутнім фахівцям авіаційної галузі поглиблювати знання про авіаційну культуру та вдосконалювати мовні навички.

Отримані результати дослідження підтверджують ефективність застосування сучасних психолого-педагогічних технологій у формуванні високого рівня міжкультурної толерантності у процесі опанування авіаційної англійської мови. Результати роботи можуть бути корисними для викладачів і педагогів, котрі працюють зі студентами, що мають потребу в опануванні авіаційної англійської мови та розвитку міжкультурної компетентності.

Ключові слова: авіаційна англійська мова, міжкультурна комунікація, толерантність, психолого-педагогічні технології, культурно-комунікативний підхід, технології віртуальної реальності (VR), мультимедійні матеріали, онлайн-платформи та соціальні мережі, мобільний навчальний контент, міжкультурні тренінги й іммерсивні курси.

This article focuses on studying the formation of high-level intercultural tolerance among future professionals in the aviation industry through the process of Aviation English studying according to some modern psychological and pedagogical technologies. Considering the increasing globalization and internationalization of the aviation industry, effective communication with individuals from diverse cultures has become a crucial competency for aviation professionals. The author analyzes the impact of the intercultural dimension on the learning process and identifies key components of high intercultural tolerance. The article explores contemporary pedagogical methods and psychological approaches aimed at fostering intercultural competence in future aviation professionals who study Aviation English.

By analyzing the main psychological and pedagogical technologies to develop high-level intercultural tolerance in the process of Aviation English studying, the article presents teaching techniques, examples of their application and utilization of learning outcomes corresponding to each technology. The use of interactive learning technologies such as role-playing games, situational exercises, and group projects is proposed to enhance the development of intercultural skills and the perception of cultural differences. The importance of using authentic materials and

multimedia resources, which enable future aviation professionals to deep their knowledge of aviation culture and improve language skills, is also discussed.

The research results confirm the effectiveness of employing modern psychopedagogical technologies in cultivating high-level intercultural tolerance during the studuinf of Aviation English. The results of this research can be valuable for instructors and educators working with cadets or students who need to study Aviation English and develop intercultural competence.

Key words: Aviation English, intercultural communication, tolerance, psychological pedagogical technologies, cultural-communicative approach, virtual reality technologies, multimedia materials, online platforms and social networks, mobile learning content, intercultural training and immersive courses.

Постановка проблеми. Необхідність формування толерантності у спеціалістів авіаційної сфери пов'язана з тим, що робота майбутніх фахівців авіаційної галузі є унікальною серед професій, адже направлена на людину загалом, таким чином, первинним інструментом є власне фахівець авіаційної сфери – толерантна особистість, яка до того ж добре володіє авіаційною англійською мовою. Важливо враховувати, що успішне формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі опанування авіаційної англійської мови вимагає поєднання психолого-педагогічних технологій із якісною мовною освітою та спеціалізованим знанням авіаційного фаху.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Потреба у формуванні високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх пілотів у процесі опанування авіаційної англійської мови до міжкультурної взаємодії пов'язана із глобалізаційними й інтеграційними процесами, вимогами міжнародних організацій і чинником безпеки польотів. У льотних закладах вищої освіти мають приділяти достатню увагу підготовці до міжкультурної взаємодії, тому необхідно проаналізувати новітні психолого-педагогічних технології, що свідчить про актуальність статті. Питання толерантності розглядали у роботах, пов'язаних із гуманітарними науками (О. Бессчетнова, М. Боритко, О. Садохін та ін.), проблемами формування міжкультурної толерантності та професійної підготовки льотного складу (Л. Бернадська, М. Буйвал, Е. Agius, J. Ambrosewicz), проблемами професійної комунікації (В. Асріян, Л. Герасименко, Є. Кміта, Г. Пащенко, Г. Пухальська, В. Півень, Т. Тарнавська та ін.).

Мета статті полягає в аналізі й обґрунтуванні особливостей використання новітніх психолого-педагогічних технологій для формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі опанування авіаційної англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Останні роки ознаменувалися значним розвитком психолого-педагогічних технологій, спрямованих на формування високого рівня міжкультурної толерантності у майбутніх фахівців авіаційної галузі під час вивчення фахової авіаційної англійської мови. Ці технології поєднують педагогічні підходи, психологічні аспекти й інноваційні методи, що сприяють ефективному навчанню та формуванню вмій і навичок міжкультурної комунікації. Формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі опанування авіаційної англійської мови є важливим завданням, яке може бути досягнуте за допомогою використання новітніх психолого-педагогічних технологій. Ось кілька аналізованих технологій, спрямованих на досягнення цієї мети: культурно-комунікативний підхід, технології віртуальної реальності (VR), мультимедійні матеріали, онлайн-платформи та соціальні мережі, мобільний навчальний контент, міжкультурні тренінги й іммерсивні курси.

Детальніше розглянемо кожен зазначену новітню психолого-педагогічних технологію, спрямовану на формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі опанування фахової (авіаційної) іноземної мови.

Культурно-комунікативний підхід є ефективним інструментом для формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі опанування авіаційної англійської мови. Одним із головних принципів культурно-комунікативного підходу

є контекстуалізація мовного матеріалу [4]. Це означає, що мовні навички та знання передаються через реальні ситуації, які відповідають культурним контекстам. У процесі вивчення авіаційної англійської мови майбутні фахівці авіаційної галузі не тільки вивчають граматику та лексику, але й досліджують культурні аспекти, що впливають на спілкування у цій мові. Вони вивчають культурні розбіжності, вчать розрізняти вирази та жарти, які мають різний сенс у різних культурах, розуміють важливість адаптації до культурних норм і вимог міжнародної спільноти авіації [2].

Наприклад, майбутні фахівці авіаційної галузі можуть вивчати термінологію та процедури, що стосуються авіаційної галузі, але вони також отримують інформацію про культурні особливості, пов'язані з авіаційною індустрією в різних країнах. Це включає вивчення протоколів, етикету та інших норм спілкування, які можуть відрізнятися залежно від країни. Цей підхід заснований на розумінні тісної взаємодії мови та культури, а також на визнанні того, що мова є не просто інструментом комунікації, а й відображенням цінностей.

Ще одним важливим аспектом культурно-комунікативного підходу є активна комунікативна практика. Майбутні фахівці авіаційної галузі мають можливість взаємодіяти із представниками різних культур, використовуючи мовні навички, які вони опановують. Це може включати рольові ігри, спільні проекти, дебати та інші комунікативні вправи, які сприяють розвитку навичок міжкультурної комунікації та толерантності.

Культурно-комунікативний підхід спрямований не тільки на розвиток мовних навичок, але й на формування міжкультурної толерантності. Розуміння та повага до інших культур у майбутніх фахівців авіаційної галузі є ефективним інструментом. Це дає їм можливість ефективно спілкуватися та працювати із представниками різних культур у міжнародному авіаційному середовищі, що передбачає не лише навчання мови, але й вивчення культурних аспектів, соціальних норм і способів спілкування у країнах, де мова є рідною.

Використання *технології віртуальної реальності (VR)* може бути важливим інструментом для формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі під час опанування авіаційної англійської мови. Одна з основних переваг використання VR полягає у можливості занурити майбутніх фахівців у віртуальні культурні середовища, де вони можуть переживати реальні ситуації в авіаційній галузі [6]. VR надає можливість іммерсивного досвіду, який може створити імпульсивне сприйняття іншої культури та мови. Це може включати віртуальні мандрівки до різних країн, віртуальні екскурсії до авіаційних об'єктів або симуляції міжкультурних ситуацій. Наприклад, майбутні фахівці авіаційної галузі можуть взаємодіяти з віртуальними пасажирями, колегами та іншими фахівцями з різних країн. Вони можуть проводити віртуальні переговори, обговорювати теми, пов'язані з авіаційними процедурами та протоколами, розігрувати конфліктні ситуації, що вимагають міжкультурних навичок [7]. Це дозволяє їм вивчати культурні особливості, правила спілкування й етикет у різних культурах, а також розвивати навички міжкультурної комунікації. VR також надає можливість майбутнім фахівцям авіаційної галузі практикувати реальні ситуації спілкування, що можуть виникнути в авіаційному середовищі.

Ця технологія дозволяє майбутнім фахівцям авіаційної галузі отримати практичний досвід у взаємодії із представниками інших культур, не виходячи за межі закладу освіти. Вони можуть навчатися ефективно спілкуватися, розуміти культурні відмінності та контексти у реальних ситуаціях. VR також може створити можливість для майбутніх фахівців авіаційної галузі взаємодіяти з носіями мови та представниками інших культур у віртуальному середовищі, що сприяє практиці та розвитку комунікативних навичок [6].

VR може забезпечувати індивідуалізований підхід до навчання. Майбутні фахівці авіаційної галузі можуть вибирати віртуальні сценарії та завдання, які найкраще відповідають їхнім особистим потребам і рівню знань. Це дозволяє стимулювати активну участь, самостійність і саморозвиток.

Онлайн-платформи та соціальні мережі можуть бути корисними інструментами для формування високого рівня міжкультурної толерантності у майбутніх фахівців авіаційної галузі під час опанування фахової (авіаційної) іноземної мови. Вони надають можливість спілкування й обміну інформацією із представниками різних культур і надають доступ до багатого контенту, пов'язаного з авіаційною галуззю та культурними аспектами [4; 7].

Однією з основних переваг онлайн-платформ і соціальних мереж є їх глобальний характер. Вони дозволяють майбутнім фахівцям авіаційної галузі зі всього світу взаємодіяти між собою та з авіаційними фахівцями з різних країн, що сприяє розширенню їхнього культурного кругозору та розумінню різних підходів до авіаційної галузі. Онлайн-платформи та соціальні мережі також надають доступ до різноманітного навчального контенту, який може включати в себе відеоуроки, онлайн-курси, інтерактивні вправи та тести. Це дозволяє майбутнім фахівцям самостійно вивчати фахову (авіаційну) мову та культурні аспекти, працюючи за своїм власним графіком і власним темпом.

Онлайн-платформи для навчання мови, такі як Duolingo, Rosetta Stone, Babbel та ін., можуть містити спеціальні курси з фахової (авіаційної) іноземної мови, де майбутні фахівці авіаційної галузі можуть вивчати мову й одночасно отримувати інформацію про культурні аспекти, пов'язані з авіаційною галуззю [5]. Такі платформи часто пропонують інтерактивні вправи, мовні завдання та можливості для спілкування з носіями мови з різних країн, що сприяє розвитку міжкультурної комунікації.

Окрім того, соціальні мережі створюють можливості для взаємодії та спілкування у віртуальних спільнотах, спеціалізованих групах або форумах, де майбутні фахівці авіаційної галузі можуть обмінюватися досвідом, ставити питання й отримувати відповіді від інших учасників. Це стимулює активну участь і залучення майбутніх фахівців авіаційної галузі до навчального процесу, а також допомагає у формуванні міжкультурного сприйняття та розуміння [6]. Соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter, Instagram та ін., також можуть мати значний вплив на формування міжкультурної толерантності. Вони надають можливість спілкуватися з людьми з усього світу, ділитися думками, досвідом і враженнями. Варто зазначити, що використання онлайн-платформ і соціальних мереж для формування міжкультурної толерантності має свої виклики, слід пам'ятати про можливі ризики й обмеження використання онлайн-платформ і соціальних мереж. Наприклад, необхідно бути обережним у виборі джерел інформації та перевіряти їх достовірність. Важливо пам'ятати про приватність і безпеку в онлайн-середовищі та дотримуватися відповідних правил поведінки [4].

Мобільний навчальний контент, спрямований на формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі опанування фахової (авіаційної) іноземної мови, є важливим аспектом сучасної освіти. Такий контент може включати різноманітні елементи, що сприяють формуванню толерантності, розумінню та поваги до культур інших країн [1].

Основні характеристики ефективного мобільного навчального контенту для формування міжкультурної толерантності включають: *мультимедійність*: контент може містити відео, аудіо, графіку та ін. мультимедійні елементи для візуального і звукового сприйняття інформації. Це допомагає створити реалістичне уявлення про культуру та сприяє кращому розумінню; *інтерактивність*: контент може містити вправи, тести, групові завдання та можливості спілкування з іншими майбутніми фахівцями авіаційної галузі, носіями мови або викладачами. Це стимулює активну участь учасників і допомагає виробити навички спілкування та розуміння інших культур [7]; *контекстуалізація*: контент повинен представляти реальні ситуації та контексти, з якими майбутні фахівці авіаційної галузі можуть зіштовхнутися в авіаційній галузі. Це допомагає зрозуміти, як використовувати мову в конкретних ситуаціях і взаємодіяти із представниками інших культур у професійному середовищі [16]; *культурна інформація*: контент повинен містити інформацію про культуру країн, у яких використовується авіаційна

мова. Це включає традиції, звичаї, етикет, міжнародні норми та інші аспекти, які допомагають студентам краще розуміти культурний контекст [7]; *персоналізація*: контент може бути адаптованим до індивідуальних потреб і рівня знань майбутніх фахівців авіаційної галузі. Він може пропонувати індивідуальні рекомендації для подальшого вивчення або спеціалізовані матеріали, що відповідають інтересам і потребам майбутніх фахівців авіаційної галузі; *постійний доступ*: мобільний контент повинен бути доступним на різних пристроях і платформах, щоб майбутні фахівці авіаційної галузі могли навчатися у будь-який зручний для них час; *оцінка та зворотний зв'язок*: контент може містити можливості для оцінки знань і навичок майбутніх фахівців авіаційної галузі та надавати зворотний зв'язок для подальшого розвитку. Це допомагає визначити свої успіхи та виявити сфери, в яких їм потрібно покращитися [6].

Аналізуючи мобільний навчальний контент, спрямований на формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі опанування фахової (авіаційної) іноземної мови, слід звернути увагу на наявність вищезазначених характеристик. Ці елементи допоможуть майбутнім фахівцям авіаційної галузі отримати ширше розуміння культурного контексту, розвинути навички спілкування та покращити їх міжкультурну толерантність, що важливо для успішної роботи в авіаційній галузі.

Міжкультурні тренінги й іммерсивні курси є ефективними засобами формування високого рівня міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі опанування фахової (авіаційної) іноземної мови. Ось деякі аспекти цих методів: *міжкультурність*: міжкультурні тренінги й іммерсивні курси акцентують увагу на вивченні культурних особливостей країн, де використовується цільова іноземна мова, зокрема в авіаційній галузі. Учасники отримують знання про менталітет, традиції, звичаї та комунікативні нюанси цих культур, що сприяє розумінню та прийняттю різних культурних контекстів; *культурна свідомість* сприяє розширенню культурної свідомості учасників. Вони надають можливість вивчати особливості культури, менталітету та цінностей країни, де використовується цільова мова. Майбутні фахівці авіаційної галузі отримують уявлення про різницю в культурних нормах і вчать адаптуватися до них [3]; *культурна адаптація* допомагає майбутнім фахівцям авіаційної галузі почуватися більш комфортно в іноземному культурному середовищі. Вони вчать стратегій адаптації до нового культурного контексту, включаючи вміння адаптувати свою мову та поведінку до вимог авіаційної галузі та місцевих норм [1]; *іммерсивне середовище* передбачає занурення учасників у повне іммерсивне середовище, де вони оточені мовою та культурою цільової країни. Це створює оптимальні умови для швидкого вивчення мови та впровадження отриманої інформації в реальній авіаційній практиці; *екскурсії та практичні завдання* часто включають екскурсії, відвідування авіаційних підприємств, роботу з використанням реальних авіаційних матеріалів і практичні завдання, що сприяють поглибленню знань і розумінню авіаційної галузі [2]; *емоційне занурення* надає можливість учасникам поглиблено зануритися у культурне середовище, де використовується цільова іноземна мова. Це може включати практику в реальних ситуаціях, які моделюють авіаційний контекст, такі як рольові ігри, симуляції, спілкування з носіями мови та відвідування авіаційних заходів чи місць; *розширення когнітивного обсягу* сприяє розширенню когнітивного обсягу майбутніх фахівців авіаційної галузі, оскільки вони вимагають вивчення нових культур, менталітетів і мовних норм [5]. Це стимулює гнучкість мислення, адаптивність і творчий підхід до вирішення проблем, що є важливими як для авіаційної галузі, так і для розвитку особистості майбутнього фахівця; *контекстуалізоване вивчення* сприяє навчанню мови у контексті авіаційної галузі. Учасники зустрічаються зі специфічними термінами, ситуаціями та комунікативними вимогами, важливими для їх майбутньої професійної діяльності [5]. Застосування міжкультурних тренінгів та іммерсивних курсів у процесі опанування фахової іноземної мови в авіаційній галузі може значно підвищити рівень міжкультурної толерантності майбутніх фахівців авіаційної галузі та підготувати їх до успішної роботи у міжнародному середовищі.

Висновки. Усі вищезазначені технології спрямовані на активне залучення майбутніх фахівців авіаційної галузі до вивчення іноземної мови та міжкультурних навичок. Вони надають можливість для практичного застосування вивчених знань, розвитку критичного мислення й емоційної інтелігенції. Ці новітні психолого-педагогічні технології допомагають майбутнім фахівцям авіаційної галузі стати більш відкритими, толерантними й успішними у своїй професійній діяльності. Розглянуті психолого-педагогічні технології спрямовані на розширення розуміння та взаємодії із представниками різних культур у сфері авіаційної галузі. Вони допомагають майбутнім фахівцям авіаційної галузі не лише опанувати мову, а й розвивати навички міжкультурної комунікації, що стає дедалі важливішим у глобалізованому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Галицька М.М. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. *Освітологічний дискус.* № 2. 2014. С. 23–32.
2. Герасименко Л. Мотивація до самоосвіти майбутніх авіаційних фахівців у процесі професійної підготовки. *Збірник наукових праць львівської академії Національного авіаційного університету.* № 1. 2017. С. 48–53.
3. Москаленко О.І. Компоненти готовності авіаційних фахівців до виконання професійної діяльності. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка.* № 1. 2015. С. 116–119.
4. Павлик Н.П. Навчальний курс – Психолого-педагогічна терапія. *Актуальні проблеми соціальної сфери* : збірник наукових робіт / за ред. Н.П. Павлик. Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2014. С. 105–109.
5. Плачинда Т.С. Професійна підготовка майбутніх авіаційних фахівців: зарубіжний і вітчизняний досвід та шляхи підвищення якості. *Plachynda. T. S,* 2014. С. 160–164.
6. Grant, C.A., Portera, A. (Eds.). *Intercultural competence in instructor development: International perspectives.* Routledge, 2018. P. 54–56.
7. URL: https://www.researchgate.net/publication/336169775_MOBILNI_NAVCALNI_DODATKI_V_SUCASNIJ_OSVITI.